

Ksylitolipastillien tarjoaminen Ulvilan varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa

Sivistyslautakunta 12.11.2024 § 120
351/12.06.00/2024

Valmistelija Varhaiskasvatuspäällikkö Maiju Oksanen

Ulvilan varhaiskasvatuksessa ei ole ollut selkeää linjausta ksylitolipastillien tarjoamisesta sen jälkeen, kun Satakunnan hyvinvointialue teki päätöksen, ettei pastilleja enää hankita sen toimesta. Pastilleja ei ole hankittu tämän jälkeen myöskään kunnan toimesta. Tämä on johtanut varhaiskasvatussyksiköissä vaihteleviin käytäntöihin vanhempien tuomien ksylitolipastillien tarjoamisesta tai sen kieltämisestä. Ulvilan varhaiskasvatussuunnitelmassa on edelleen maininta, että lasten hammashygieniaa hoidetaan ruuan jälkeen tarjottavalla ksylitolipastillilla.

Tämä on herättänyt keskustelua niin lasten huoltajien kuin henkilöstön keskuudessa. Sivistyslautakunnan jäsen Tuulia Riita on jättänyt seuraavan kirjallisen kuntalaisaloitteen sivistyslautakunnan kokouksessa 28.02.2023 § 29 ja asia on kirjattu vietäväksi jatkovalmisteluun.

Ksylitolipastillien tarjoaminen varhaiskasvatuksessa

Vain noin puolet suomalaislapsista harjaa hampaitaan suositusten mukaisesti kaksi kertaa päivässä. On osoitettu, että varhaislapsuudessa opituilla suun puhdistustottumuksilla luodaan perusta myöhemmille käyttäytymistottumuksille. Muun muassa Sosiaali- ja terveysministeriö suosittaa päivähoitoikäisten lasten hampaiden säännöllistä päivittäistä harjaamista fluorihammastahnalla ja ksylitoliannoksen antamista päivähoidossa ruokailun jälkeen.

Perusturva on aiemmin jakanut toimialueellaan ksylitolipastilleja päiväkoteihin, mutta hyvinvointialue lopettaa käytännön tasa-arvon vuoksi.

Yksi päivittäinen ksylitolipastilli ei tietenkään korvaa sitä, jos hampaita ei harjata fluoritahnalla, mutta mielestäni varhaiskasvatuksessa on tärkeää kiinnittää huomiota terveellisten elintapojen edistämiseen ja oppimiseen. Uusi kaupunkistrategiamme nostaa esille tavoitteen satakunnan onnellisimmat ja osaavimmat lapset ja nuoret. Mielestäni terveys on yksi onnellisuuden kulmakivi. Allekirjoittaneen ja monen muun vanhemman toiveena on, että Ulvilassa ei lopeteta ksylitolituotteiden jakamista varhaiskasvatuksessa.

Varhaiskasvatuslain ja -arvoperustan mukaisesti ei ole hyväksyttävää, että osa lapsista saa pastilleja ja osa ei. Siksi tarvitaan selkeä linjaus; joko kunta hankkii ksylitolipastillit kaikille varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen lapsille, tai niitä ei hankita ja

kirjaus ksylitolipastilleista poistetaan kunnan varhaiskasvatussuunnitelmasta. Tällöin linjataan myös, ettei vanhempien tuomia pastilleja tarjoilla varhaiskasvatuksessa.

Porin perusturvan johtavana ylihammaslääkärinä ja Satakunnan hyvinvointialueen suun terveydenhuollon koordinaattorina toiminut Katja Lepistö on lokakuussa 2022 viestinyt hyvinvointialueen päätöksen perusteluista seuraavaa:

"Käypä hoito –ohjeiden mukaan vaikuttavin keino estää hampaiden reikiintymistä on hampaiden harjaus vähintään kaksi kertaa päivässä fluoripitoisella hammastahnalla. Tämä suositus toteutuu Suomessa alle puolella pikkulapsista: 45 %:lla 2-vuotiaista, 39 %:lla 3-vuotiaista ja 41 %:lla 5-vuotiaista.

Ksylitol-pastilli ei korvaa hampaiden mekaanista puhdistusta eli harjausta. Se on melko tehoton, mikäli hampaiden pinta on plakin peitossa, pastillin teho kohdistuu vain uloimpaan plakkikerrokseen. Jos hampaan pinta on puhdas, on pastillinkin teho hyvä. Hampaiden puhdistus plakista on paras keino hoitaa suun hyvinvointia ja estää reikiintymistä (kariesta). Puhtaaseen hampaan pintaan ei synny kariesta.

Ksylitol-tuotteita pitäisi käyttää yhteensä suositusten mukaan yli 5 grammaa päivässä. Yksi pastilli päivässä ei riitä eikä tuo tarvittavaa suojaa, varsinkaan jos hampaiden harjaus ei suju. Ksylitol-pastilleja pitäisi saada 8-10 päivässä, jotta 5 grammaa päivässä toteutuu."

Kuntien tehtävänä on kuitenkin edelleen hyvinvointialueille siirtymisen jälkeen terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on yhteistyössä neuvoloiden ja suun terveydenhuollon asiantuntijoiden kanssa muistuttaa eri tavoin niin lapsia kuin heidän vanhempiaankin suunterveydestä.

Hampaiden harjauksen ohella Kariuksen hallinnan "Käypä hoito" suosittaa ksylitolin käyttöä suun omahoidon tehostamisen tukena. Lisäksi Valtion ravitsemusneuvottelukunnan "Terveyttä ja iloa ruoasta- varhaiskasvatuksen ruokailusuosituksessa" suositellaan ksylitolituotteiden tarjoamista lapsille aterioiden ja välipalojen jälkeen. Ksylitolipastillien käyttö on osoittautunut tehokkaaksi keinoksi ehkäistä lasten hampaiden reikiintymistä ja edistää suun terveyttä. Useat tutkimukset ovat osoittaneet ksylitolin hyödyt suun terveyden ylläpitämisessä, erityisesti nuorilla lapsilla.

Varhaiskasvatuksessa tarjottu ksylitoli ei yksin riitä täyttämään ksylitolin viiden gramman käyttösuositusta. Se on kuitenkin hyvä keino juurruttaa ksylitolin käyttö jokapäiväiseksi tavaksi jo varhaislapsuudessa sekä pitää yllä keskustelua lasten hampaiden hoidosta yhteistyössä vanhempien kanssa. Näin ollen esitän, että Ulvilan kaupunki kustantaa jatkossa ksylitolipastillien hankinnan ja varhaiskasvatuksessa sekä esiopetuksessa jatketaan ksylitolituotteiden tarjoamista varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesti ruuan jälkeen.

Kerran päivässä tarjottavan ksylitolipastillin kustannusvaikutus vuodessa on noin 5 €/ lapsi, mikä tarkoittaa varhaiskasvatuksen osalta noin 2 500 euroa/ vuosi.

Esittelijä	Sivistys- ja hyvinvointijohtaja Vepsä Kimmo
Päätösehdotus	Sivistyslautakunta päättää, että Ulvilan kaupunki jatkaa ksylitolipastillien tarjoamista varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa oleville lapsille 2.1.2025 alkaen esitetyn mukaisesti kerran päivässä lounaan jälkeen.
Päätös	Ehdotus hyväksyttiin.